

De nasjonale
forskningsetiske
komiteene

Rammeverk, del 3

Sentrale lovverk

Ragnhild Aursnes Dammen, Sekretariatsleder for Granskingsutvalget
Camilla Bø Iversen, Sekretariatsleder for NEM

Menneskerettsloven

Forvaltningsloven

Relaterte forskrifter

Forskningsetikkloven

Kulturminneloven

UH - loven

Gravferdsloven

Kulturminneloven

Offentleglova Arkivloven

Personopplysningsloven

Helsepersonelloven

Helseforskningsloven

Svalbardmiljøloven

Grunnloven

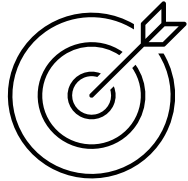
Internasjonale
konvensjoner

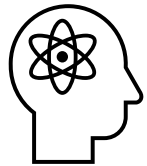
Lov om *organisering* av forskningsetisk arbeid

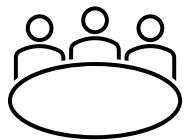
En rammelov for organisering av det forskningsetiske arbeidet.

Formålet med loven

Pålegger forskere og forskningsinstitusjoner ansvar for å følge forskningsetiske normer

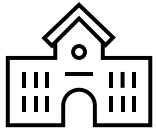

Hjemler etikksystemet i Norge- opprettelse og samfunnsoppdrag

Forskere og forskningsinstitusjoners ansvar for å følge forskningsetiske normer

§4 Forskers aktsomhetsplikt

§5 Krav til forskningsinstitusjoner

§6 Behandling av uredelighetssaker ved forskningsinstitusjoner

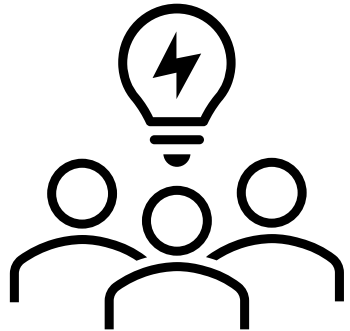
Etikksystemet i Norge

§ 6 Behandling av uredelighets saker ved forskningsinstitusjoner

§ 7 Granskingsutvalget

§ 9 Nasjonale forskningsetiske komiteer

§ 10 Regionale komiteer for medisinsk og helsefaglig forskningsetikk

Etikksystemet i Norge

Oppnevning av medlemmer til komiteer og utvalg

Antall medlemmer i de forskjellige komiteene og utvalgene

Bredt sammensatte

Representant i kraft av egen kunnskap og erfaring

Forskningsetiske komiteer i Norge

Nasjonale forskningsetiske komiteer

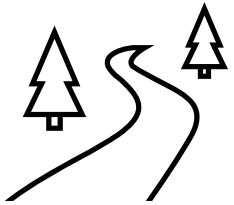
- Rådgivende organ for forskningsetikk innen sine felt

Regionale komiteer for medisinsk og helsefaglig forskningsetikk

- Ansvarsområde følger av helseforskningsloven og annen lovgivning som legger oppgaver til komiteene

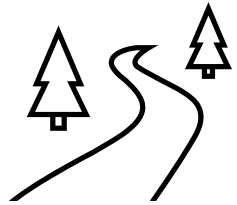
Rådgivende organer innen forskningsetikk

Komiteene velger selv hvordan de vil fylle denne rollen

- Utarbeider retningslinjer og veiledere
- Tar saker til behandling på eget initiativ - prinsipielle spørsmål av generell karakter
- Høringer
- Veiledning, arrangementer etc

Nasjonalt utvalg for vurdering av forskning på menneskelig levninger

Underutvalg under NEM, NENT og NESH

Detaljert mandat fastsatt av disse

Mandat ligger på nettsidene

NEM som klageorgan for vedtak fattet av REK

Forhåndsgodkjenning av medisinsk og helsefaglig forskning

Godkjenning av generelle forskningsbiobanker

Dispensasjon fra taushetsplikt for utlevering og bruk av journalopplysninger til forskning

Avgjørelser etter offentleglova

Og et par andre spesifikt gitt i lov

NEM skal koordinere og veilede REK

Klagebehandling
Henvendelser fra REK

AU møte to ganger i året
Årlig storfellesmøte over to dager
Teamledermøte sekretariat REK/NEM hver 2. uke

Forskningsinstitusjonen (1. Instans):

- Skal behandle saker om mulige brudd først
- Skal ha et redelighetsutvalg
- § 6

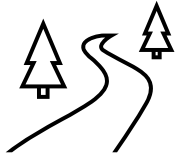

Granskingsutvalget (2. Instans):

- Har 5 roller
- § 7

Loven skal hjelpe til med å strukturere og organisere området – normene finnes i stor grad annet sted

Granskingsutvalgets samfunnsoppdrag

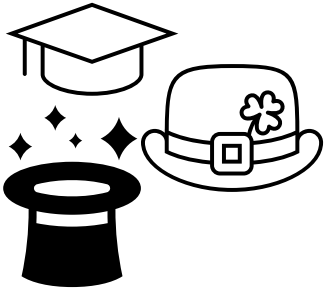

Granskingsutvalget har 5 roller:

1. Motta rapporter
2. Klageinstans
3. Ta opp saker på eget initiativ
4. Veilede forskningsinstitusjoner
5. Vurdere spørsmålet om vitenskapelig uredelighet i klagesaker for Kunnskapsdepartementet om tvungen avslutning av doktorgrad.

Veiledning

Sekretariatet

Del av De nasjonale forskningsetiske komiteer

Administrasjon / sekretariat med mange hatter

- Administrative oppgaver
- Komiteearbeid
- Egne faglige oppgaver

Forvaltningsorgan, men faglig uavhengig

Kan ikke instrueres i utøvelsen av deres faglige oppgaver

Hva som er anerkjente forskningsetiske normer ligger hos forskersamfunnet selv, og skal ikke styres av politikere.

Skille mot økonomiske og administrative forhold, samt prioritering om arbeidsoppgaver og lignende

«Saksbehandlingsfeil basert på usaklig forskjellsbehandling, ber om at vedtaket omgjøres.»

«Ber om at Sivilombudet vurdere saksbehandlingen som er gjort under utredning av saken.»

«Ber om innsyn i komitémedlemmenes tekstmeldinger og meldinger på Some tilknyttet sak XX»

«Er vedtaket ugyldig på grunn av inhabilitet hos et av komitémedlemmene?»

«Ber om at vedtaket/uttalelsen anses som ugyldig da jeg ikke har vært ansett som part.»

Forvaltningsorganet FEK

Saksbehandlingsregler i **forvaltningen**:

- Hvordan behandle saker - sikre rettssikkerheten
- Habilitet vurderes i hvert møte
- Komiteer og utvalg har ansvar for at:
  - Saken er tilstrekkelig opplyst
  - kontradiksjonsprinsippet er overholdt
  - Ikke forekommer usaklig forskjellsbehandling m.m.

Forvaltningsorganet FEK

Må følge **arkivlov** og regler for innsyn i **offentleglova**:

- Saksdokumenter skal arkiveres , inkl. meldinger om saker sendt dere privat
- Enhver kan be om innsyn i saksdokumenter og lignende, så sant det ikke er unntak i lov
- Sekretariatet behandler innsynsbejæringer

Kort om

Helseforskningsloven

Hvorfor egen lov for helseforskning?

Medisinsk og helsefaglig forskning kan involvere fysisk eller psykisk risiko for forskningsdeltakerne, sårbare grupper og sensitiv informasjon.

Ekstern kontroll for å ivareta forskningsdeltakernes menneskeverd og grunnleggende interesser.

Bygger på Helsinkideklarasjonen

Forskningsetiske normer
nedfelt i lov

Alminnelig forskningsetisk vurdering

De nasjonale
forskningsetiske
komiteene

Takk for oppmerksomheten!

www.forskningsetikk.no